

Flygtningenævnets baggrundsmateriale

Bilagsnr.:	337
Land:	Iran
Kilde:	Dansk Flygtningehjælp
Titel:	"Giv flygtninge en fremtid"
Udgivet:	November 2005
Optaget på baggrundsmaterialet:	10. november 2006

IRAN

Senest opdateret: November 2005 af Bettina Chu

Afsnit 4A om dansk asylpraksis er indsat i september 2006

- 1 Baggrund
- 2 Den seneste politiske og militære udvikling
 - 2.1 Studenterdemonstrationer
- 3 Menneskerettighedssituationen
 - 3.1 Generelt
 - 3.2 Kvinder
 - 3.3 Religiøse mindretal
 - 3.4 Etniske minoriteter
 - 3.5 Ytrings- og pressefrihed
 - 3.6 Retssystemet
 - 3.7 Tortur
 - 3.8 Dødsstraf
 - 3.9 Utroskab
 - 3.10 Homoseksuelle
 - 3.11 Politisk opposition
- 4 Dansk asylpraksis
 - 4.1 Politisk aktivitet
 - 4.2 Familiestridigheder
 - 4.3 Homoseksuelle
 - 4.4 Etniske minoriteter
 - 4.5 Udlændingestyrelsens praksis
 - 4.6 Udsendelse af afviste asylansøgere
- 4A Dansk asylpraksis i perioden 21. november 2005 til 13. september 2006
- 5 Øvrige kommentarer
 - 5.1 Sikkerhedsapparatet
- 6 Vigtigste kilder

1 Baggrund

Iran ligger i det sydvestlige asien og er omgivet af nabolandene Irak, Tyrkiet, Armenien, Aserbajdsjan, Turkmenistan, Afghanistan og Pakistan. Landet er ca. 1.6 millioner kvadratmeter stort og har en befolkning på ca. 69 millioner.

Den iranske islamiske republik blev oprettet i 1979, efter at Iran havde været et monarki under ledelse af en shah. Efter en langvarig periode med stabilitet var den økonomiske situation i 1977 forværret, og oppositionen mod Shahan begyndte at vokse betydeligt. Oppositionen bestod blandt andet af venstreorienterede, liberale og islamiske aktivister, og de stærkeste viste sig snart at være støtter til Ayatollah Ruhollah Khomeini, som på daværende tidspunkt

var i eksil i Paris. Efter en periode med strejker og demonstrationer blev Shahan tvunget til at forlade landet i januar 1979, og Khomeini kom til landet umiddelbart efter. Landet blev efterfølgende erklæret en islamisk stat.

Khomeini blev udnævnt til Faghih, religiøst overhoved, og Ali Khamenei blev valgt til præsident i oktober 1979. Efter Khomeinis død i 1989 blev Khamenei udnævnt til Faghih.

Ved præsidentvalget i 1997 blev Mohammed Khatami valgt som ny præsident. Khatami blev hovedsageligt valgt af unge, kvinder og middelklassen på et reformprogram indeholdende etablering af politiske partier, indførelse af retsstatsprincipper og en socialt orienteret politik. Ved præsidentvalget i juni 2001 blev Khatami genvalgt.

2 Den seneste politiske og militære udvikling

Iran har gennem de seneste år været præget af en kamp mellem de reformvenlige kræfter og de religiøse konservative. Reformisterne havde indtil parlamentsvalget i februar 2004 flertal i parlamentet, mens de konservative hele tiden har kontrolleret magtapparatet. Resultatet har været, at de reformer, som Khatami lovede, kun i begrænset omfang er blevet gennemført. Dette har medført stor frustration og modløshed i befolkningen. I forbindelse med parlamentsvalget nedlagde Guardian Council forbud mod et ikke ubetydeligt antal af de reformvenlige kandidater og resultatet af valget blev en stor sejr til de konservative.

I juni 2005 blev den ekstremt konservative Mahmoud Ahmadinejad valgt som Khatamis efterfølger. Ahmadinejad, der har en fortid som borgmester i Teheran, kommer fra en dybt religiøs arbejderklassefamilie. Hans tilhængere er at finde blandt landbefolkningen, den fattige bybefolkning og de religiøse konservative. Hvor de reform-orienterede kandidater fokuserede på menneskerettigheder, demokrati og social liberalisering koncentrerede Ahmadinejads valgkamp sig først og fremmest om bekæmpelse af fattigdom, arbejdsløshed og korruption. I et land præget af stor arbejdsløshed og inflation blev han af mange opfattet som en folkets mand, der forstod sig på iranernes hverdagsproblemer.

2.1 Studenterdemonstrationer

Studenterdemonstrationerne, som fandt sted i 1999, skal her særligt omtales, da deltagelse heri i flere tilfælde har været et asylmotiv. Den 8. juli 1999 demonstrerede studenter fredeligt i Teheran på grund af myndighedernes indskrænkninger i ytringsfriheden, særligt på grund af lukningen af avisen "Salam". Politiet og andre sikkerhedsstyrker slog overdrevent hårdt ned over for disse demonstrationer, hvilket resulterede i fire døde og 300 sårede, mens ca. 400 blev arresteret. Præsidenten ønskede efterfølgende at stille de ansvarlige myndighedspersoner til regnskab, og tiltale blev rejst mod flere personer, men ingen ledende myndighedspersoner blev dømt.

Af de studenter, som blev arresteret, blev mange løsladt inden for et par måneder, uden dog på noget tidspunkt at være blevet sigtet eller stillet for en dommer. Men et antal på ca. 100 forblev længere i fængsel, og enkelte er blevet idømt dødsstraf ved, hvad der rapporteres som meget unfair rettergange.

I sommeren 2003 demonstrerede studenter og andre i hele landet. Demonstrationerne begyndte som protest mod forslag om privatisering af universiteterne, men udviklede sig til i højere grad at være politiske med slagord mod de politiske ledere. I nogle tilfælde slog politi og andre sikkerhedsstyrker overdrevent hårdt ned over for disse demonstrationer. Flere blev såret og mindst en student blev dræbt. Under og efter demonstrationerne blev op mod 4.000 mennesker, hovedsageligt ikke-studenter, arresteret. Ifølge U.S Department of State rapport fra februar 2005 sad ca. 130 personer fortsat tilbageholdt ved udgangen af 2004.

3 Menneskerettighedssituationen

3.1 Generelt

Menneskerettighedssituationen er meget kritisabel, og forværres ifølge flere rapporter i løbet af 2004. Menneskerettighedsovertrædelserne omfatter blandt andet udenretlige og vilkårlige henrettelser, anvendelse af tortur, vilkårlige arrestationer, svære fængselsvilkår, manglende retsbeskyttelse, unfair rettergange samt restriktioner i blandt andet forsamlings-, ytrings-, bevægelses- og religionsfriheden.

3.2 Kvinder

Det fremgår af den iranske forfatning, at kvinder og mænd har lige rettigheder, men dele af den iranske lovgivning indeholder bestemmelser, som diskriminerer kvinder, ligesom kvinder udsættes for social diskrimination.

Diskriminationerne er lovfæstet i anliggender vedrørende familierettigheder og ejendomsrettigheder. Det er særdeles vanskeligt for kvinder at få retsbeskyttelse, kvinders vidneudsagn tæller det halve af en mands, og det er derfor vanskeligt for en kvinde at føre bevis.

Udstedelse af pas til kvinden kræver ægtemandens tilladelse. Når først passet er udstedt, behøver en kvinde tilsyneladende ingen særlig tilladelse til udrejse fra ægtemanden.

Kvinder har pligt til på offentlige steder at bære den særlige klædedragt hijab, have håret dækket og ansigtet fri for make-up. Overtrædelse straffes med advarsel, bøde, op til 74 piskeslag eller tre måneders fængsel. Håndhævelsen af disse påbud har varieret over tid, og forekommer i høj grad at være vilkårlig. De konservative proklamerede efter sejren ved parlamentsvalget i 2004, at "social korruption" ikke længere ville blive tolereret, og i juli samme år foretog det "moraliske politi" flere razziaer mod kvinder.

Vold over for kvinder i hjemmet er særdeles udbredt, og politiet er meget tilbageholdende med at involvere sig i disse sager, endsize rejse tiltale mod voldelige ægtefæller eller andre familiemedlemmer. Voldtægt er ulovligt men udbredt og straffes sjældent.

3.3 Religiøse mindretal

99% af den iranske befolkning er muslimer, heraf er ca. 89% shia-muslimer og 10% sunni-muslimer. De eneste andre anerkendte trossamfund er jøder, kristne og zoroaster. Medlemmer af disse trossamfund er garanteret pladser i parlamentet. Anerkendelsen betyder endvidere, at disse trossamfund har kunnet oprette deres egne skoler og organisationer.

Lederne af skolerne skal imidlertid være muslimer. Der har dog været tilfælde, hvor det at undervise eller prædike på farsi har medført chikane og arrestationer. Medlemmer af religiøse mindretal oplever derudover diskrimination på en række områder blandt andet med hensyn til adgang til uddannelse, bolig og beskæftigelse, ligesom vilkårlige overgreb på religiøse minoriteter, chikane samt længerevarende tilbageholdelser uden rettergang forekommer. Ligeledes i retssystemet diskrimineres mod de religiøse mindretal, således at ikke-muslimer modtager lavere erstatninger og hårdere straffe. Guardian Council har godkendt et forslag om regulering af blodpenge, således at størrelsen af blodpenge betalt af gerningsmanden for drab eller overgreb på en ikke-muslim nu skulle være det samme, som hvis ofret er en muslim. Ændringen vedrører dog hverken medlemmer af Bahai- samfundet eller kvinder. Fælles for de anerkendte minoritetsreligioner er endvidere, at det er forbudt at missionere og forsøge at hverve muslimer som medlemmer.

Der er ikke religionsfrihed i Iran. For mænd er der således dødsstraf for at konvertere fra islam til en anden religion, mens dette for kvinder straffes med livsvarigt fængsel. Hvorledes dette praktiseres er vanskeligt at få oplysninger om. I de første år efter at den islamiske republik blev oprettet, blev henrettelser eksekveret, men de senere år har myndighederne ikke i samme omfang efterstræbt konvertitter. I løbet af 2004 ses der ikke at være anvendt dødsstraf i forbindelse med konvertering. I praksis vil konvertitter ofte opleve chikane men vil være i stand til at praktisere den nye religion i et vist omfang. De der imidlertid vælger at praktisere den nye religion meget offentligt, f.eks. ved at missionere, risikerer forfølgelse. Ifølge UK Home Office rapport fra april 2005 har der efter parlamentsvalget i februar 2004 været rapporteret om stigende diskrimination fra myndighedernes side især overfor medlemmer af den evangeliske kirke.

Muslimske mænd kan indgå ægteskab med ikke-muslimske kvinder, hvorimod et ægteskab mellem en muslimsk kvinde og en ikke-muslimsk mand ikke anerkendes.

3.3.1 Jøder

Der lever mellem 20.000-40.000 jøder i Iran. Jøderne lider under myndighedernes anti-israelske holdning og de radikale muslimers forestilling om, at jøder naturligt støtter zionismen og staten Israel. I maj 2000 blev ti jøder idømt straffe på mellem fire og 30 års fængsel for spionage. Retssagerne blev fra mange sider kraftigt kritiseret som manglende de helt basale retssikkerhedsgarantier. Disse sager har betydet, at der har været sat fokus på jøder i Iran, og de er blevet chikaneret og truet, ligesom der har været angreb på deres ejendomme. Et stigende antal jøder har på den baggrund besluttet at forlade Iran.

3.3.2 Kristne

Den kristne befolkning i Iran udgør ca. 300.000, hvoraf størstedelen er af armensk eller assyrisk oprindelse. Myndighederne har vist sig meget tolerante over for den armenske kirke, da der prædikes på armensk, og den derfor ikke bliver anset som missionerende over for muslimer. Derimod har de evangeliske kristne gennem de senere år været fulgt tæt af myndighederne, fordi der her prædikes og undervises på farsi. Myndighedernes reaktion har været lukning af kirker samt arrestationer. Der har tillige i stigende grad været tale om chikane for eksempel i form af registrering af kirkegængere uden for kirker og krav om forevisning af identifikationspapirer.

3.3.3 Zoroaster

Zoroaster accepterer traditionelt ikke konvertering og missionerer derfor ikke. Zoroaster taler deres eget sprog gabri. Der er ikke rapporteret om myndighedsschikane mod zoroaster i det seneste år.

3.3.4 Bahai

Bahai-samfundet startede som en reformistisk del af shia-islam i 1800-tallet. Det er ikke anerkendt i Iran, men betragtes som en politisk, kontrarevolutionær sekt. Medlemmer af samfundet, som er den største ikke-islamiske minoritet med ca. 300.000-350.000 medlemmer, har ikke samme civile rettigheder i samfundet som andre borgere. Først i februar 2000, hvor det blev muligt at registrere ægteskaber uden at skulle oplyse sin religion, blev det muligt for medlemmer af Bahai-samfundet at få anerkendt deres ægteskaber. De har generelt ikke mulighed for at få udstedt hverken identifikationspapirer eller pas. Dog skulle det i det seneste par år være blevet lettere at få pas samt få pas fornyet på iranske ambassader rundt om i verden.

Medlemmer af Bahai-samfundet udsættes for vilkårlige og systematiske menneskerettighedskrænkelser. Ifølge loven er Bahai blod "mobah", hvilket betyder, at det kan flyde uden straf. Der findes rapporter om dødsdomme og tilfældige arrestationer af medlemmerne. Ifølge UK Home Office rapport fra april 2004 er 23 medlemmer af Bahai-samfundet siden 2002 blevet vilkårligt arresteret og tilbageholdt i kortere perioder for udøvelse af deres religion. Ingen af disse var fortsat fængslet ved udgangen af 2004. I februar 2004 blev to medlemmer af Bahai-samfundet løsladt efter 15 års fængsel og ved udgangen af 2004 sad et enkelt medlem af Bahai-samfundet fængslet på livstid. Derudover sker der ofte konfiskation af ejendom og afskedigelser fra jobs. Medlemmer af Bahai-samfundet har for så vidt adgang til retssystemet, men dommene går dem stort set altid imod.

3.4 Etniske minoriteter

På trods af, at alle personer af enhver etnisk oprindelse ifølge den iranske forfatning har lige rettigheder, er diskrimination hyppigt forekommende. Særligt diskrimineres over for andre sprog end farsi i uddannelsessystemet og i medierne.

De største minoriteter er azerier og kurdere. Derudover findes et antal arabere, baluchis, lur og turkmenere.

3.4.1 Azeri

Azeri er den største minoritet med ca. 15 millioner medlemmer. Azerier har deres eget sprog, som er i familie med tyrkisk. Azerier har stor bevidsthed om deres baggrund, men der er kun i meget lille omfang tale om et ønske om uafhængighed eller sammenlægning med Aserbajdsjan. Azerier er shia-muslimer og generelt velintegrerede. Ifølge U.S. Department of State rapport fra februar 2005 klager azerier over, at de udsættes for etnisk diskrimination, og at adskillige azerier sidder fængslet for at have talt for kulturelle og sproglige rettigheder for azerier.

3.4.2 Kurdere

Der findes ca. 6 millioner kurdere i Iran, som for størstedelens vedkommende bor i den nordvestlige del af landet i provinsen Kurdistan. Kurdere oplever i vidt omfang diskrimination. De iranske myndigheder slår meget hårdt ned på kurdiske løsrivelsestiltag, særligt over for medlemmer af organisationerne Kurdistan Demokratiske Parti i Iran (KDPI) og Komala. Mange kurdere er dog velintegrerede i det iranske samfund.

3.4.3 Arabere

Arabere i Iran udgør mere end 4 millioner. De bor i det sydvestlige Iran, hovedsagligt i den krigshærgede og minerede Khuzestan provins, der grænser op til Irak. Til trods for diskrimination og undertrykkelse i Iran støttede den arabiske befolkning i Khuzestan Iran i krigen mod Irak.

I april 2005 forårsagede rygter om, at de iranske myndigheder havde planer om at tvangsflytte landets arabiske befolkning store demonstrationer, hvor mindst 54 personer blev dræbt, da myndighederne greb ind.

I løbet af sommeren 2005 skød og dræbte de iranske myndigheder den kurdiske aktivist, Shivan Qaderi og to andre. Under den efterfølgende demonstration med deltagelse af tusinder af kurdere skød sikkerhedsstyrkerne ind i menneskemængden, hvorved mange blev dræbt eller såret. Sikkerhedsstyrkerne foretog herefter massearrestationer af demonstrationsdeltagerne og mange af de arresterede sidder fortsat tilbageholdt.

3.5 Ytrings- og pressefrihed

Der er i princippet ytrings- og pressefrihed i Iran, med mindre udøvelsen af disse rettigheder er i modstrid med islamiske principper eller folkelige rettigheder, hvilket i praksis betyder, at friheden er pålagt restriktioner af myndighederne.

Den forsigtigt begyndende liberalisering af det iranske samfund skabte i slutningen af 90'erne en øget samfundsdebat i medierne. I begyndelse af Khatamis præsidentperiode i 1997 blev restriktionerne over for pressen lempet, men siden 2000 er ca. 100 aviser og publikationer blevet lukket af myndighederne. Derudover er redaktører, skribenter og journalister blevet afhørt, vilkårligt arresteret, tortureret og dømt. Dette ses som et væsentligt tilbageskridt for de reformvenlige. Målgruppen for overgrebene har været personer og medier, som har sat spørgsmålstejn ved de grundlæggende principper for den islamiske stat.

Pressefriheden forværredes ifølge flere kilder i løbet af 2004.

Udenlandsk tv via satellit udgør for et betydeligt, men ukendt, antal iranere en vigtig kilde til nyheder og information, selvom parabolantenner har været forbudt siden 1994. Ligeledes er Internettet for mere end 3 millioner iranske brugere et vigtigt medium for formidling af emner, der ellers ikke kan diskuteres frit. Mange hjemmesider blokeres af de iranske myndigheder, og deres bagmænd chikaneres og tilbageholdes. Det er imidlertid sværere for de iranske myndigheder at spore udenlandske weblogs, og det har tilsyneladende fået myndighederne til at overveje at lave et nationalt Intranet afskåret fra omverdenen, således at alle Internet-aktiviteter vil kunne overvåges.

3.6 Retssystemet

Retssystemet er ikke uafhængigt af myndighederne og er under religiøs indflydelse. Retssystemet anvendes som en bremse for reformer og friheder.

Der findes mange forskellige domstole inden for det iranske retssystem, og ingen af dem lever på nogen måde op til internationale minimumsstandards. Særligt er Revolutionsdomstolene kendt for manglende overholdelse af internationale standarder. Revolutionsdomstolene behandler blandt andet sager om politiske forbrydelser, national sikkerhed og narkokriminalitet. Arrestation af politiske opponenter eller medlemmer af minoriteter sker ofte uden retskendelse eller uden, at der rejses sigtelse. Stik imod lovgivningen foregår retssager ofte for lukkede døre uden, at den sigtede får adgang til en advokat. Dommerne er sjældent uafhængige af myndighederne. Der rapporteres om hemmelige og summariske retssager samt hemmelige fængsler, der ligger udenfor National Prison Office's (NPOs) kontrol. Her trues og tortureres politiske fanger ustraffet af ikke-statskontrollerede, såkaldte "parallelle", efterretningstjenester.

Den iranske straffelov baserer sig på sharia-lovgivningen og foreskriver piskeslag, stening, amputation og dødsstraf for en lang række sociale og politiske lovovertrædelser. Mindst 36 personer blev idømt piskeslag i 2004. Ifølge Amnesty International formodes det reelle tal at være væsentligt højere. En del personer dør som følge af piskeslag.

Den iranske straffelov foreskriver, at såfremt en person idømmes forskellige straffe, skal effektueringen af straffene foregå således, at det er muligt at udføre alle de idømte straffe. Således vil en person idømt piskeslag og dødsstraf ved stening først skulle piskes og derefter stenes.

3.7 Tortur

Uagtet at tortur i henhold til forfatningen er forbudt, findes et stort antal rapporter om, at tortur udøves af sikkerhedsmyndighederne og fængselspersonale over for anholdte og fængslede personer. Blandt andet er det kendt, at der i Evin fængslet i Teheran anvendes tortur mod politiske modstandere samt langvarig isolationsfængsling.

3.8 Dødsstraf

Der er i Iran dødsstraf for bl.a. mord, narkotikakriminalitet, røveri, utroskab, homoseksualitet, og samleje mellem en ikke-muslimsk mand og en muslimsk kvinde. Dødsstraf bliver rutinemæssigt eksekveret. Angiveligt er en del af dem, der henrettes for f.eks. narkokriminalitet, reelt politiske dissidenter. Derudover blev for eksempel deltagere i studenterurolighederne i 1999 dødsdømt. Så sent som i 2002 blev mindst to, der var dømt for utroskab, henrettet ved stening. I slutningen af 2002 blev der indført et midlertidigt forbud mod anvendelse af stening. Dog fortsætter de iranske domstole, ifølge Amnesty International, med at idømme dødsstraf ved stening. Så sent som i oktober 2005 blev en iransk kvinde dømt til døden ved stening på grund af utroskab. Amnesty International har ikke kendskab til tilfælde, hvor der er sket henrettelse ved stening efter det midlertidige forbud i 2002.

Iran anvender også dødsstraf over for børn under 18 år og ifølge Amnesty International er mindst syv unge lovovertrædere henrettet i 2005, heraf var to personer under 18 år, da dommen blev eksekveret.

I 2004 registrerede Amnesty International 159 henrettelser, heraf var mindst en person mindreårig. En del henrettelser blev udført offentligt. Tallet formodes reelt at være højere.

3.8 Utroskab

Der er som ovenfor nævnt dødsstraf for utroskab. Reglerne om bevis er meget strenge i disse sager og kræver enten parternes tilståelse, fire mandlige vidner eller tre mandlige vidner og to kvindelige vidner. En mand, der griber sin kone i utroskab, kan uden risiko for straf slå hende og hendes partner ihjel. En kvinde har ikke samme rettighed.

3.10 Homoseksuelle

Homoseksualitet er i stigende grad socialt accepteret. Således findes der rundt om i landet særlige steder, som er kendte samlingspunkter for homoseksuelle. Homoseksualitet praktiseres imidlertid oftest meget diskret. Der er ifølge straffelovgivningen dødsstraf for homoseksualitet. Det er dog vanskeligt at få sikre oplysninger om, hvordan reglerne praktiseres. Myndighederne er tilsyneladende ikke opsøgende i forhold til at identificere og retsforfølge homoseksuelle, i al fald ikke så længe det praktiseres bag lukkede døre. Der er ifølge UK Home Office rapport fra april 2005 ingen kendte tilfælde af henrettelser alene pga. homoseksuelle forhold. En mere sandsynlig straf vil i givet fald være piskeslag.

3.11 Politisk opposition

Åben opposition mod den islamiske stat er ikke tilladt. Medlemmer af organisationer, som er imod styret risikerer henrettelse eller fængselsstraffe. I en del af sådanne tilfælde vil de formelle anklager ifølge visse kilder imidlertid ofte lyde på narkosmugling eller lignende. Nogle organisationers aktiviteter er derfor stort set udøvet i eksil. Organisationer som Tudeh, Iran Paad, Fedayin Khalq og Darafesh Kaviani er rapporteret til at have ingen eller meget begrænsede aktiviteter i Iran. Mojahedin Khalq, KDPI og Komala er de mest aktive organisationer, og skal fremhæves her.

3.11.1 Mojahedin Khalq

Mojahedin Khalq bliver af myndighederne anset for at være en terroristorganisation. Mojahedin Khalq oplyses at være en af de mest aktive militante modstandsgrupper i Iran. Samtidig har der ikke været rapporteret om dødsfald i forbindelse med kampe mellem Mojahedin Khalq og regeringsstyrker i de seneste år. Organisationen har tidligere udøvet sine væsentligste aktiviteter fra Irak, men blev i forbindelse med invasionen af Irak i 2003 afvæbnet. Efterfølgende annoncerede den iranske regering, at man ville tilbyde amnesti til menige medlemmer af Mojahedin Khalq og i løbet af 2005 er 132 medlemmer af Mojahedin Khalq vendt tilbage til Iran under Internationale Røde Kors' auspicier.

3.11.2 Kurdistan Demokratiske Parti i Iran (KDPI)

KDPI har sit hovedkvarter i den kurdisk kontrollerede del af Irak. Formålet med organisationen er at skabe kulturel og lokal autonomi. Myndighederne slår meget hårdt ned på

organisationens ledere og militante medlemmer og ifølge KDPI er adskillige af dets medlemmer blevet henrettet gennem de seneste år.

3.11.3 Komala

Komala er et kurdisk parti, der startede som en del af det iranske kommunistiske parti. Organisationens formål er at skabe demokrati og autonomi for den kurdiske befolkning. Myndighederne har i den seneste tid slået hårdt ned på Komala aktivister med dødsstraffe og henrettelser. To politiske aktivister med tilknytning til Komala blev henrettet i 2003.

4 Dansk asylpraksis

I perioden 1.januar 2005 til 16. november 2005 har Flygtningenævnet afgjort 46 sager og meddelt opholdstilladelse i 22 sager (11 K-status, 6 F-status og 5 B-status). Nævnet har således i 2005 omgjort 48 % af Udlændingestyrelsens afslag, hvilket er en markant stigning i forhold til tidligere år, hvor nævnets omgørelsesprocent har ligget på mellem 23 – 33 %.

De iranske asylansøgers asylmotiver er meget forskellige. Således spænder motiverne bredt over hele spektret af flygtningebegrebet.

De sager hvori Flygtningenævnet har meddelt asyl kan i grove træk inddeles i nedenstående kategorier.

4.1 Politisk aktivitet

Fjorten sager har omhandlet politisk aktivitet. Flygtningenævnet har meddelt asyl til ansøgere, der er kommet i de iranske myndigheders søgelys, enten som følge af deres politiske aktiviteter i opposition til styret, deres ven- eller slægtskab med personer, der er politisk aktive eller fordi myndighederne er af den opfattelse, at de er modstandere af styret.

I to sammenhængende sager blev der meddelt K-status til et søskendepar og den enes ægtefælle som følge af aktiviteter for Mujahedin Khalq. Ansøgernes familie havde gennem mange år været udsat for omfattende chikane og trusler fra de iranske myndigheder som følge af farens aktiviteter. Begge havde deltaget i studenterdemonstrationer og den ene ansøger havde under tilbageholdelser været udsat for fysiske overgreb. Han havde ligeledes haft meldepligt siden 1992 og frem til udrejsen.

Der blev ligeledes meddelt K-status til en gruppeleder for en celle i Fedayin Khalq. Han havde undervist cellens medlemmer i politik og musik som politiske budskaber samt uddelt løbesedler. Da et af cellens medlemmer blev pågrebet af myndighederne, gik ansøger under jorden.

Nævnet meddelte B-status til en mindreårig ansøger, der flere gange havde været tilbageholdt og udsat for fysiske overgreb som følge af farens politiske holdninger. Faren var forsvundet, og myndighederne prøvede gennem familien at finde frem til ham.

Fire sager vedrører ansøgere med konflikter som følge af studenteruroligheder. I to sager har ansøgerne deltaget i studenterdemonstrationer. I den ene sag havde ansøgeren været

tilbageholdt og idømt 2 års betinget fængsel samt 40 piskeslag. I den anden sag havde ansøgeren i forbindelse med en demonstration været tilbageholdt og udsat for tortur, herunder piskeslag. Han havde endvidere uddelt løbesedler for en monarkistisk gruppe og var igen kommet i myndighedernes søgelys som følge af en partifælles anholdelse. I en tredje sag var den kvindelige ansøger blevet bortvist fra universitetet på grund af sine samfundskritiske udtalelser. Hun og ægtefællen havde endvidere været tilbageholdt og afhørt om en politisk aktiv ven. Nævnet tillagde det vægt, at det var den samme officer, der flere gange havde afhørt den kvindelige ansøger. I den fjerde sag havde den mandlige ansøger mod betaling trykt propagandamateriale til studenterorganisationer. Myndighederne havde fået kendskab hertil og i den anledning opsøgt hans arbejdsplads. Der blev meddelt K-status i alle fire sager.

Tre af sagerne vedrørte ansøgere med tilknytning til de iranske myndigheder. I den ene sag meddelte nævnet B-status til en ansøger, der som Basij-medlem havde hjulpet en fange med at flygte, hvilket myndighederne var blevet bekendt med. I de to andre sammenhængende sager havde den mandlige ansøger, som oberst i Sepah, haft konflikter med sin overordnede og var flere gange blevet beskyldt for at sætte sig op mod de åndelige ledere. Da han blev degraderet og beordret udstationeret i Syrien, gik han under jorden. Han blev meddelt F-status og hans ægtefælle fik asyl i konsekvens af hans sag.

I tre genoptagelsessager meddelte Flygtningenævnet asyl som følge af ansøgernes eksponering i Danmark, hvorved det måtte antages, at de iranske myndigheder var blevet bekendt med ansøgernes modstand mod det iranske styre. I to af sagerne fandt nævnet i første omgang ikke, at ansøgeren opfyldte betingelserne for at få asyl og i den tredje sag fandt man ikke, at ansøgerens forklaring var troværdig. I den ene sag blev der som følge af ansøgerens sultestrejke i Sandholm fængslet bragt et indslag om ansøgeren i TV2's nyheder samt i et radioprogram. I den anden sag havde ansøgeren fortsat sine politiske aktiviteter i Danmark og profileret sig ved at deltage i radioudsendelser og som taler ved demonstrationer. I den tredje sag var ansøgeren genstand for omfattende medieomtale som følge af nævnets afgørelse og hans efterfølgende sultestrejke. Der blev meddelt F-status i den første sag og K-status i den anden og tredje sag.

4.2 Familiestridigheder

En kvindelig ansøger var blevet gravid med sin herboende kæreste. Hun blev meddelt B-status da det ikke kunne afvises, at hun ved en tilbagevenden til Iran som gravid uden for ægteskab ville risikere overgreb omfattet af udlændingelovens § 7, stk. 2.

I to andre sammenhængende sager (mor og datter) meddelte Flygtningenævnet F-status, da moren var udrejst med sine børn uden ægtefællens samtykke og derved risikerede en uforholdsmæssig straf ved en tilbagevenden til Iran.

4.3 Homoseksuelle

Der blev givet henholdsvis B- og F-status i to sager vedrørende homoseksuelle ansøgere. I den første sag var den mindreårige ansøger forfulgt af sin fader og kærestens brødre. I den anden sag var myndighederne bekendt med ansøgers homoseksualitet og han havde under en tilbageholdelse været udsat for voldtægt.

En tredje sag vedrørte et mindreårigt medlem af Basij, der havde været udsat for seksuelle tilnærmelser fra sin overordnede. Da han flygtede fra sin overordnede var han bevæbnet. Nævnet fandt ikke at våbentyveriet kunne begrunde asyl, men en forklaring om årsagen til tyveriet ville kunne medføre en uforholdsmæssig straf.

4.4 Etniske minoriteter

Der blev givet K-status til en kvindelig ansøger i konsekvens af ægtefællens sag. Ægtefællen tilhører Gashghai stammen, og der blev lagt vægt på det modsætningsforhold som ægtefællens del af stammen var i til det iranske styre. Han havde desuden sunget politiske sange og var udrejst illegalt.

Der blev endvidere meddelt K-status til en kurder som følge af hans tilknytning til Komala. Ansøger flygtede som barn med forældrene til Irak efter Shahens fald i 1979. Her boede han i flygtningelejr frem til udrejsen i 2004. Som sympatisør for Komala, uddelte ansøger regeringskritisk materiale og turde derfor ikke vende tilbage til Iran sammen med familien i 1991.

4.5 Udlændingestyrelsens praksis

Udlændingestyrelsen har i perioden januar til og med september 2005 behandlet 90 sager vedrørende iranske asylansøgere. Styrelsen har meddelt opholdstilladelse i 28 sager, hvilket svarer til en anerkendelsesprocent på 31. Der blev meddelt K-status i 11 sager, B-status i 10 sager og F-status i 1 sag. Derudover blev der i 5 sager meddelt asyl efter udlændingelovens § 8 og en enkelt tilladelse blev givet efter § 9, stk. 2, nr. 4.

4.5 Udsendelse af afviste asylansøgere

I sager hvor en ansøger ikke er i besiddelse af rejsedokument, stiller den iranske ambassade krav om, at ansøgeren selv skal underskrive en ansøgning om udstedelse af rejsedokument. I sådanne sager hvor ansøgeren ikke ønsker at medvirke til udrejsen, er det således ikke muligt at udsende ansøgeren.

Rigspolitiet har i et antal sager vedrørende iranske statsborgere anvendt frihedsberøvelse for at motivere ansøgere i udsendelsesposition til at samarbejde om udrejsen. I en Østre Landsrets kendelse af 30. september 2004 henviste landsretten til proportionalitetshensynet i Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 5, stk. 1, litra f, da man løslod tre udlændinge, der til trods for længere tids frihedsberøvelse (mere end 12 måneder) ikke lod sig motivere til samarbejde. På denne baggrund løslod Rigspolitiet i september 2005 5 iranske statsborgere, idet disse personer til trods for forholdsvis langvarige frihedsberøvelser ikke lod sig motivere til at medvirke til at tilvejebringe forudsætninger for en frivillig udrejse.

4A Flygtningenævnets praksis i perioden 21. november 2005 til 13. september 2006

I perioden 21. november 2005 til 13. september 2006 har Flygtningenævnet afgjort 20 sager og meddelt opholdstilladelse i 6 sager (2 K-status, 1 F-status og 3 B-status). Nævnet har således i denne periode omgjort 30 % af Udlændingesservices afslag.

Blandt de sager, hvor der ikke blev meddelt opholdstilladelse, blev der i 8 sager meddelt afslag på grund af manglende troværdighed. I en sag blev ansøger, som følge af grov

kriminalitet, nægtet opholdstilladelse efter udlændingelovens § 7, stk. 1, idet han dog ikke vil kunne udsendes tvangsmæssigt til Iran eller til et andet land, hvor han ikke er beskyttet mod videresendelse til Iran. I en anden sag blev ansøgers opholdstilladelse inddraget, idet han frivilligt var vendt tilbage til Iran.

De sager hvor Flygtningenævnet har meddelt opholdstilladelse kan inddeles i følgende kategorier:

4A.1 Politisk aktivitet

Flygtningenævnet meddelte K-status i en sag, hvor den mandlige ansøger var fra Iran og den kvindelige ansøger var afghaner. Den mandlige ansøger havde som uddannet jurist arbejdet som medhjælpende dommer ved en militærdomstol i Shiraz. Han havde været medlem af en organisation ved navn "Kongestyret og Monarkisterne" under ledelse af Prins Reza Pahlavi og havde udført propagandaaktiviteter samt åbenlyst kritiseret den politiske undertrykkelse i Iran. Den kvindelige ansøger blev som barn lovet bort til en anden mand, der flere gange i Iran har truet hende på livet. Ægteparret havde tidligere søgt asyl i Danmark under en anden identitet og havde ligeledes tidligere søgt asyl i Norge og Østrig. Nævnet lagde i afgørelsen blandt andet vægt på, at ansøgernes forklaring fremstod overensstemmende og troværdig, samt at den mandlige ansøger havde deltaget i demonstrationer i Norge og Danmark, at han havde været eksponeret i norsk tv og en norsk avis, hvor hans asylsag havde været omtalt og han der fremstod som kritiker af det iranske styre, samt at ansøger som militærperson havde udrejseforbud.

4A.2 Familiestridigheder

En kvindelig ansøger blev i 2004 meddelt afslag på asyl. Hendes iranske ægtefælle, der var narkoman og solgte narkotika, tvang ansøger til at prostituere sig og var voldelig mod hende. Ansøger var også selv narkoman. Hun udrejste af Iran uden myndighedernes og ægtefællens tilladelse. I Danmark blev ansøger voldtaget af en herboende søsters ægtefælle og frygtede at blive uretmæssigt beskyldt for at have forvoldt hans død af hans familie i Iran. Nævnet fandt det ikke sandsynliggjort, at ansøgers prostitution og narkotikamisbrug skulle være kommet til de iranske myndigheders kendskab og fandt, at eventuelle konflikter med den afdøde svogers familie var af privatretlig karakter og derfor ikke asylrelevant. Nævnet fandt det ikke sandsynligt at ansøgers udrejse af Iran uden udrejsetilladelse fra myndighederne eller ægtefællen ville medføre uforholdsmæssig straf. I 2005 genoptog Flygtningenævnet asylsagen og meddelte ansøger B-status. Nævnet lagde til grund, at der efter afslaget i 2004 var fremlagt fotos af det seksuelle forhold mellem ansøger og hendes afdøde svoger, at ansøgers familie i Iran havde været udsat for chikane af ansøgers ægtefælle, samt at ansøger havde et længerevarende forhold til en anden mand i Danmark. Nævnet fandt herefter, at der var en konkret og nærliggende risiko for, at ansøgers ægtefælle og den afdøde svogers familie ville udsætte ansøger for overgreb ved en tilbagevenden til Iran.

4A.3 Religion

Nævnet meddelte K-status til en ansøger, der var konverteret fra islam til kristendommen. Ansøger havde deltaget i religiøse møder samt modtaget kristendomsundervisning. Han havde været anholdt og tilbageholdt i 5 måneder af gardisterne og havde været udsat for tortur under tilbageholdelsen. Efter løsladelsen havde han i et halvt år ugentlig meldepligt og skulle desuden underskrive en erklæring på at opgive kristne aktiviteter. Ca. et år efter

anholdelsen deltog ansøger i et religiøst møde, hvor to andre deltagere blev anholdt. Ansøger nåede at flygte fra mødet og forlod herefter Iran.

4A.4 Etniske minoriteter

En sag vedrørte en ansøger af etnisk arabisk oprindelse. Ansøgeren havde over en periode på et halvt år været tilbageholdt tre gange og udsat for tortur. Han blev hver gang løsladt mod kaution. Årsagen til tilbageholdelserne var dels, at ansøger skyldte penge væk og dels, at ansøger gennem en periode havde opholdt sig i Danmark, hvor han havde familie. Ansøger blev ligeledes beskyldt for at ville sabotere valget i Iran. En torturundersøgelse har bekræftet, at ansøger har været udsat for tortur. Da nævnet ikke kunne afvise, at ansøger ved en tilbagevenden til Iran på ny ville blive tilbageholdt og udsat for tortur, blev han meddelt B-status.

I en anden sag blev et ældre kurdisk ægtepar meddelt B-status. Ansøgerne og deres tre sønner havde alle været aktive i KDPI. Familien havde blandt andet holdt partisaner skjult på deres bopæl. Den ene søn blev henrettet i 1983, den anden blev livsvarigt fængslet og den tredje søn, der har opholdstilladelse i Danmark, blev udsat for grov og langvarig tortur, hvilket har medført, at han i dag er stærkt invalideret. Den mandlige ansøger er syg som følge af tortur. Da de iranske myndigheder blev opmærksomme på, at ansøgerne planlagde at besøge deres søn i Danmark, blev de tilbageholdt og pålagt at bringe sønnen med tilbage til Iran. De blev ligeledes tvunget til at deponere skødet på deres hus samt en større sum penge. Efter ansøgernes udrejse er deres svigerdatter blevet afhørt om ansøgerne samt truet med fængsel. Da ansøgerne vil være i reel risiko for dødsstraf eller at blive underkastet tortur, meddelte nævnet dem B-status.

4A.5 Sur place / medieeksponering

Ansøger blev i 2004 meddelt afslag på asyl, dels fordi nævnet ikke fandt ansøgers forklaringer om politisk journalistik troværdige og dels fordi man fandt, at de tilbageholdelser og overgreb, ansøger havde været udsat for, lå langt tilbage i tid. Ansøger søgte i januar 2006 nævnet om genoptagelse af asylsagen, idet han havde været eksponeret i tre avisartikler i Danmark. Nævnet fandt imidlertid ikke grundlag for at genoptage sagen og lagde blandt andet vægt på, at ansøger ikke var omtalt med fulde navn, at de trykte fotografier af ansøger var over 30 år gamle, at artiklerne ikke indeholdt interviews med ansøger og at ansøger ikke havde udtalt sig kritisk om det iranske styre. I februar og marts 2006 blev ansøgers asylsag omtalt i artikler i Politiken. Ansøger var i disse artikler omtalt med fulde navn og artiklerne indeholdt et aktuelt fotografi af ansøger. Ansøger havde ikke, i de nævnte artikler, udtalt sig kritisk om det iranske styre og opfyldte derfor ikke betingelserne for at få K-status. Det kunne imidlertid ikke afvises, at ansøger som følge af omtale i en landsdækkende avis, var blevet eksponeret på en sådan måde, at han ved en tilbagevenden til Iran på nuværende tidspunkt ville være i risiko for at komme i de iranske myndigheders søgelys. Ansøger blev meddelt F-status.

5 Øvrige kommentarer

5.1 Sikkerhedsapparatet

Ansvaret for den interne sikkerhed i Iran er delt mellem forskellige ministerier og organisationer. De organer, som oftest nævnes i asylansøgninger, skal her fremhæves.

5.1.1 Revolutionsgardisterne - Pasdaran

Revolutionsgardisterne er hovedansvarlige for Irans interne sikkerhed. Revolutionsgardisterne står ikke tilbage for at komme med politiske udtalelser, således har lederen flere gange advaret reformisterne mod deres bestræbelser.

5.1.2 Basij

Basij er under revolutionsgardisterne kontrol, og har som aktivitetsområde overvågning af de islamiske regelsæt, så som at kontrollere, at kvinder overholder dress-koden.

5.1.3 Ansar-e Hezbollah

Ansar-e Hezbollah (partisaner af guds parti) består af religiøse personer, som ser sig selv som bevarere af Islam. De har været ansvarlige for at chikanere kritikere, har ødelagt boghandlere og afbrudt møder. Gruppen skal ses som de konservatives forlængede arm.

6 Vigtigste kilder

- U. S. Department of State, Country Report on Human Rights Practices, februar 2005
- Udlændingestyrelsen, Rapport fra fact-finding mission til Iran, januar 2005
- U. K. Home Office, Iran Country Report – Iran, april 2005
- Amnesty International Report 2005, maj 2005
- Amnesty International, The Wire, oktober 2005
- Amnesty International, Press Release: Iran: Death Sentence of juvenile offenders and stoning sentencing continue to be passed, oktober 2005
- Human Rights Watch, World Report 2005
- International Crisis Group: Middle East Briefing No. 18 – What does Ahmadi-Nejad's Victory Mean?, august 2005
- Saban Center - Event Information: Iran After the Election: A Long-Term Perspective, juni 2005
- Reporters Without Borders: Iran – 2005 Annual Report, maj 2005
- www.freedomhouse.org/research: Countries at the crossroads: Iran, 2005
- BBC NEWS: http://news.bbc.co.uk/1/hi/world/middle_east/3887311.stm
- UN, Special Representative of the Commission on Human Rights on the situation in the Islamic Republic of Iran, august 2001 og januar 2002.
- UNHCR, Background paper on refugees and asylum seekers from the Islamic Republic of Iran, januar 2001